

Lo Somatent

DIARI REGIONALISTA Y D'AVISOS Y NOTICIAS

Any XII

Reus Dimecres 15 de Setembre de 1897

Núm. 3.367

PREUS DE SUSCRIPCIÓ
Reus, un mes. Pias. 350.
n províncies trimestre. 350.
Extranjer y Ultramar 400.
Anuents, à preus convencionals.

Administració y Redacció

PLASSA DE LA CONSTITUCIÓ, (PORXOS)

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

En la Administració d'aquest diari y en les principals llibreries d'aquesta ciutat y de fora.
En Barcelona, litografia Mallol, carrer Junquera, 6.
No's retornar los originals encara que no's publiquin.

Farmacia Serra

Arrabal Santa Anna, número 80, prop á la plassa de Catalunya

MALALTS DELS ULLS

Lo DOCTOR BIADA, oculista del Hospital del S. C. de Barcelona, ex-quefe de clínica y ab titol de las universitats de Berlin y Wurzburg, ex-ajudant dels Drs. Wecker y Landolt de Paris.

Reb en CONSULTA á Reus, tots los diumenges y dilluns de 9 á 12 y de 4 á 5. Arrabal alt de Jesús, 38, sobre'l Correu.

Los demés dies á Barcelona, Claris, 44, cantonada á la Gran Via, de 11 á una y de 4 á 5.

SECCIÓ DOCTRINAL

Una inicua expliació del centralisme

Traduït del periòdich *La Ley*:

«A propostas d'un enginyer de boscos—no sabem son nom—enviat á questa província de Salamanca pel ministre senyor Navarro Reverter, la administració de bens del Estat promourá, dintre de breu plazo, la venda de 138 boscos públics radicants en variis districtes del partit de Ciudad Rodrigo.

«Tots ó casi tots los aludits boscos públics son de la pertinença comunal de dits pobles.

«Desde que foren catalogats en 1862, ve administranlos lo Cuerpo de Montes. A partir d'aquesta feixa també, y en virtut de la condició excepcional que per sa naturalesa arborea tenian, se trovyan sustrets á la qualitat d'enajenables, y fins al present han sigut respectats en sa condicionalitat jurídica per tots los governs y comissionats de vendas nacionals.

«L'actual ministre d'Hisenda sembla que ha otorgat dimissorias pera aquesta província á un colega professional seu, lo qual, després de recorre lo partit de Ciudad Rodrigo, estima que la administració de bens del Estat deu procedir á la enagenació de tots los radicants en eixa regió.

«La comisió de vendas nacionals qui no es peresosa, ni curta, sense pararse á pendre alé després del dictamen facultatiu, formulà sos anuncis, y al tenor d'ells serà comptat lo número de días que s'ardi en liquidarlos.

«Han sigut lassats en un milió de pessetas.

«Sense temor d'esser desmentit pels fets, es assegurable què en la subasta lograran pujar á cinch milions y mitj de rals dits terrossos.

«Ab tals pormenors n'hi ha prou pera comprender que l'Estat no realisa un negoci ab semblant enagenciació; que ls pobles sofreixen un cop terrible y destruixós, y que dit assumptu solzament ofereix aspecte rialler y de ganancia segura pera l'administrador de bens nacionals en dita província.

«SEIXANTA Y TANTAS MIL PESSETAS de premi y ganga pera'l respectable funcionari á qui aludim, en un mes!

Després d'enterarnos d'aqueixa escandalosa iniciat comesa pa'l centralisme; després d'aqueixa escandalosa expliació feia á pobles miserables que no contan ab res més para viure (?) que sos montes, no sabéni, certament, què admirar més, si la inconcebible mansuetut á què ha arribat lo país, ó la impotencia y desvergonyiment de las pandillas de polítichs que, prevalentse del ensopiment general, han acaparat los llochs públics pera satisfacció de sus concupiscencies y de son afany inmoderat de riñas.

La que paga més contribució de la província FARMACIA OBERTA TOTA LA NIT

Això ja no es governar, ni administrar, ni cosa que se li sembli. Això, senzillament, es una explotació sistematisada pera despollar al país y reduirlo als últims extréms de la postració y de la mieeria, ab la clara intenció de robarli totes las energies y totes las forças pera que no puga destorbar la tranquila possessió y goig de les delícies del Pressuposít á aquells que l'usufructuan.

May, à Espanya, s' havia arribat al vergonyós extrem d'indiferència ó atontament d'ara, digan lo que vulgan los diaris rotatius y patrioters, y 'ls que estan assegurats á la taula del festi.

Avans, la mateixa gent que ara explotan lo país ho fan igualment, pero guardant las apariencies, disfressant hipòritament sos intents y vestint la buydor ab aparatosas frases d'efecte entre la gent desprevinguda. Pero avuy ja no es aixís.

El no hay mañana dels castellans es l'únich criteri que informa lo sistema de la trampa y el canar tirant dels governs madrilenyas. Sa voracitat ja no té límits; la sua set hidrópica de fer diners, no te aturador, y per això, allí hont hi ven alguna cosa que puga convertirne en metàlich, hi clava sa urpada, encara que després la miseria y la desesperació sia la consecuencia de son acte d'insensat.

Y entengas que això no son exageracions de loco regionalista. J' avuy moltes regions d'Espanya, avans ricas y floreixents, están convertidas en hermots, y la única anomenada,—ben trista per cert—que actualment tenen es deguda, ó á las inundacions devastadoras que en èpocas de pluja completen la obra destructora dels governs, ó per los nívols de llagosta que en temps d'aixut ajudan á la acció benefactora d'investigadors, agents d'apremis y d'altres burots que 'ls hi envia'l Centralisme.

En tots los països civilisats, lo govern no es l'explotador del país, sino l'administrador y l'promovedor natural del bé comú. Per això procura, porque aquella es sa missió principal, fomentar tot lo que al benestar públic tendeixi. Si alguna vegada comet errors, procura corregir-se y esmenar lo dany causat. Aquí la imprevisió es llei, y no es molt, donchs, que l'desgavell en totas las esferas en que l'Estat intervé hi domini. Y d'això se'n ha seguit aquesta llarga y vergonyosa cadena de més y desgracias que ve sofrint questa nació deixada de la ma de Déu.

Qui es capàs de calcular la xifra á que puja la riquesa miserablement perduda desde que predomina en los antichs regnes d'Espanya una gent que sembla inèpia pera governar y que sols allarga la mà pera captiar, ó pera arreplegar lo que pot, y d'allà ahont pot, q'hont anirém á parar ab aqueix sistema d'arroinar al país sense fré, ni mida?

Aquest misèrim estat de coses no té remey fins que totas y cada una de les regions espanyoles se convencin de que la moderació en los sacrificis que se

exigeixin al país pera sostener las cargas del Estat, substitueixi al sistema d'exploració que avuy domina pera satisfier las concupiscencies dels partits polítics; y de que, «cadadregió, es sensé intervenció del Poder Central, estableixi las contribucions ó impostos de tota mena que hagin de pagarsen en son territori, y s'revolguin jaxis mateix los demés arbitris y totes classaltras fonts d'ingressos», segons la doctrina establecida pel que Regionalisme català. Fora d'això el salvació es imposible.

ARTS Y LLETRES

Curiositats Zoogràfiques

Lo célebre y sabi princep Kropotkine, publica no fa gaire'l resultat d'observacions molt curioses sobre 'ls animals pera corroborar una teoria en quina demonstració s'hi ha empennat ab un zel particular. A la famosa teoria de Darwin del *strugglo por la vida*, de la lluita per la vida, es dir, al principi estableci per lo renombrat naturalista segons lo cual l'univers no es sinó una lluita sens regla ni repos, sens pietat ni misericordia, lo princep oposa la teoria mes consoladora del *apoyo mutuo*.

Kropotkine sosté que en las especies animals, los que mellor se mantenen no son las qu'están més dotades de forsa y agilitat, sino las que practican la solidaritat, las que tenen l'instint de la cooperació. Y al desenrotillar aqueixa tesis, menciona alguns exemples interessantissims d'aqueixa ajuda reciproca dels animals.

Així, donchs, una especie d'àguilas—las àguilas halietas—se reuneixen, pera cassà y pescar, a vols de deu ó dotze. Cada una esplora una part de l'horitzó; la que descobreix una presa llena un crit y comunica aixís á les demés la bona nova.

Pero mes sorprendent es encara la solidaritat en los pelicans, los cuales pescan sempre en grans vols y, després qu'han trobat un lloc favorable, se forman en semicircul, devant de la platja. Arreu nedan anant, estrenyent lo circul y s'apoderan de tots los peixos qu'han pogut enrotillar. Quant cassan en aigues dolces, en rius estrets, se divideixen en dues partides, cada una en semicircul y abduas nedan pera trobarse, lo mateix que farian uns quants homes ab dos archs. En vols nombrosos d'aqueixos animals, s'observa sempre que mentres los uns dormen, los altres vigilan, y 'ls altres pescan.

Las gralles, tant «columniadas» per molts naturalistes, son extremadament sociables y sa prudència es maravillosa. Sembla que estan organitzades militarment. Llurs «centinelles» fan guardia al rededor de las que menjin ó dormen y 'ls cassadors saben molt be lo dificil que 's acostarshi. Si l'home en eixa casso ha lograt sorprendre un vol de gralles, may mes tornan al mateix lloc sense haver precisament enviat una d'elles á regoneixre l'terrén, y després una «patrulla». Quant aquesta retorna y llur informe es favorable, n'hi envien una altre pera comprobar los datos suministrats avants d'empendre la volada. Gràcies a questa organització, dia lo princep Kropotkine, las gralles no tenen enemics á quins temer. V'et aquí una especie d'animals que 's conserva, no per sa forsa ó la rapides de son vol, sino senzillament per sa socialitat.

Los papagalls també operen en companyia y sisés de següent això que obviava si s'acostaven els d'altres.

troben una seguretat que no tindrian si confiessin ab lo bech y las urspas, sent així que, fora del home no tenen cap mes enemic. Avans d' enar á saquejar un camp n' envian dugas ó tres d' entre elles á ocupá 'ls arbres mes alts, mentres d' altres se posan pels arbres intermitjos entre'l camp y'l bosch y «trasmeten senyals». Si 'ls informes dels «llochs avansats» son favorables, un vol d' unes trenta s' aixecan el aire, volteja volteja y's deix caure pels arbres mes propers al lloc copdiciat. Una vegada allí esploran los voltants durent un bon rato y sols á las horas no donan lo senyal de marxa després de la qual tot lo vol se posa en moviment y ab un no res destrossa'l camp.

Per la práctica de la solidaritat lo mes debil es lo mes fort. Així per exemple, los pardals no son mai estérminats per las aus de rampinya, gracies á sus costums d' apoyo mútuo. Hi ha hagut ocasions que se 'ls ha vist tirá á sobre d' un falcó y perseguirlo fins al punt de que aqueix ni s' ha atrevit á defensarse. La unió es la causa de sa seguritat, de sa audacia y de sa propagació tantasombrosa.

Entre 'ls insectes, las formigas donan l' exemple mes típic d' assistència mútua y voluntaria. Las observacions han revelat los fets mes curiosos. Succeheix constantment que una formiga famolencia que no ha trobat res para menjar se'n va á pidulá á un altre qu' estiga tipa. A les horas l' interpelada obra la boca y vessa una goteta de líquid á la de l' altre que absorbeix ab delit. May las formigas negan tals pelicions.

Eixas son algunas de las observacions recollides pel célebre princep pera demostrar que la guerra de cada hú contra tots no es la llei de la naturalesa. L'ajuda mútua es una llei igual á la lluya. Entre 'ls animals, los mes aptes pera sobreviure, no son los qu' estan continuament en guerra entre sí, sino los que s' ajudan los uns als altres.

CARTEL Y SÍMBOLOS

V.

CRÒNICA REGIONAL

OBSE

SERVACIONS METEOROLÒGICAS
del dia 14 de Setembre de 1897
FACILITADAS PER D. RAMON GISPERT

HORAS d'obser-vació	BARÓMETRE		GRAU d' hu-mitat	PLUIA en 24 horas	AYQUA evap. en 24 h.	ESTAT del cel	OBSE
	aneroide	buc					
9 m.	767	80	72	0	49	Ras	
3 t.	767	77	71			Nuvol	

HORAS d'obser-vació	TEMPERATURAS		VENTS	NUVOLS		
	Maxima	Minim.	Term. tipo	direccio	classe	can
9 m.	37	14	22	S. E.	0	0
3 t.	29	14	26	S. S.	Cir Cun	0.5

Lo senyor Odón de Buen estigué en lo «meeting» desgraciat y gens á la altura d' orador caustich que té guanyada; ell mateix confessà que no estava diumenge en condicions.

Lo senyor Salmerón s' aixecá salutat per los aplausos de la concurrencia: exposá l' objecte de la fusió republicana; feu una crida á las classes conservadoras; atacá l' influencia del clero en l' actual régimen; acusá de tots quants mals sufrim, á la Regència y als seus politichs; feu una lleugeríssima excusió al camp de la autonomía; parlá de las colonias ab gran elecuença y de las aliansas que Espanya podría obtindrer á Europa ab la implantació de la República y com tots los oradors anteriors felicitá á Reus per haver efectuat la primera assamblea de la fusió republicana. Com tots també prometé lo próxim adveniment de la República y ab aquesta las penas acabadas, y las contribucions disminuïdas y 'ls salariis ab puja.

La hermosa elocuencia del orador, en aquell quadro d' una tarde tempestuosa, enfront de las nostres montanyas, ab son aspecte serio y son rostre de profil enèrgich, era capás d' hipnotizar á aquell assemblatje de gent, en general jove, capás de seguir la hermosa argumentació del orador y aquells períodos en los que, de ideas filosòficas generals descendia á la aplicació y explicació de fets corrents, per medi d' un llenguatje castellà castís, trobant sempre la expressió veritable de cada paraula. ¡Quina ilàstima que ab semblant poder y dots al seu alcans, ell y 'ls demés oradors busquessin los aplausos per medi del alago de passions y de odis, que no poden produhir mes que mal! ¡Quina llàstima sentiam al escoltar com un orador tan insigne, un filosof tan eminent, un home que ha exercit lo més alt càrrec en una República y que pot exercirlo un altre dia, alagava al poble y l' adulava, quan no escapa ni á la seva conciencia ni á la seva penetració que es mil voltas més baixa, més vil y més criminal la adulació á las masses que la adulació als déspotas: que la adulació als països y la adulació als pobles se paga ab

rius de sanch y crea en los individuos un orgull de sectari y una vanitat de petulant ignorancia, que fa incapassos als homes de ser tolerants ab los altres y d' instruirse sense prevenció!

Los filosops grecs, dels quals tan enamorat està lo senyor Salmerón, tenien per norma de conducta no esplicar al poble los raciocinis que no estavan al alcans de la seva instrucció. Lo senyor Salmerón portá al «meeting» la exposició de problemes que son de dificilíssima discussió entre 'ls més elevats politichs, y dels quals no s' pot formar concepte sense coneixer á fondo tots los elements.

¿Per quina raó, per exemple, inculcar al poble que si Espanya estés en República tindría més facilitat en contractar aliansas? Per ventura ha detingut á la auto-cràtica Russia lo contràuren una ab la radical França, las diferenciás políticas interioris dels dos pobles?

Per lo demés, podríam dir que hi hagué allí las anomalías que sempre que s' tracta de politichs á la madrilenya s' observan. Lo senyor Salmerón dsmanava l' concurs de las classes conservadoras y llensava lo crit de Gambetta «Le clergé, voila l' enemis». Lo senyor Odón de Buen, catedràtic, parlá del exèrcit colonial y l' senyor Jordana d' instrucció pública.

¡Ah! Aquests politichs que fa mitj sigle que 'ns predican odis y rencors y 'ns amenassan ab guerras civils y religiosas; intolerants ab sos enemicxs y abs-trets ab sus teorías esperant l' adveniment de la Repùblica com los budistas esperan l' adveniment de la divinitat ab los ulls fixos al llombrigo, no han comprés encara la naturalesa de las aspiracions del jovent que puja.

Aquest jovent no segueix ni á ells ni ningú avui dia. Te una aspiració y no s' ha formulat encara: aquesta aspiració es lo desitj de pau, de tolerància, de respecte mútuo, de cumpliment de debers pesats si, pero necessaris, de treball y de tranquilitat; imposant las ideas per medi de la persuació y buscant los ideals no en la varietat de formas de govern, sino en la millo-ra social; en la propaganda d' idees de germanó, y d' amor al proxim, que aplauquin los odis que tantas exal-tacions han aixecat en aquesta fi de sigle y tanquin las ferides que 'ls partits de tota mena han obert á la Patria. Las ideas políticas de Nacionalitat, de regió y d' autonomía; las ideas económicas de millora dels treba-lldors y de disminució de treball; de societats de pre-visió pera la vellesa y pera 'ls accidents del treball; las ideas de tolerància religiosa y respecte á tota creencia, aquestas, aquestas son las que en aquest moment pre-ocupan als homes d' estudi, com á las masses; als homes de govern dels països lliures, com á las asso-ciacions poderosíssimas de treballadors, divorciadas completament dels homes politichs.

Senyor Alcalde: en lo Portal de Jesús, per si no ho sap, hi ha una cloaca que es un foco de microbis y está tan abandonada que es una vergonya per una po-blació com Reus.

Moltas vegades s' hem queixat de tal desidia, pero igual que si parlessem de la Xina. Està vist, Reus es un poble de mala mort, en que la higiene es lo més secundari.

No fa molts dias, uns estrangers passant per allí al sentir aquell baf tant pestilent varen sentir que deyan, tot tapantse la respiració: «Por aquí haber un charco».

Qué li sembla sembla senyor Alcalde? No se'n ha adonat, vosté que ho té devant de casa?

Encara que per la Comissió mixta de Reclutament d' aquesta província no s' hagi procedit á la designació per pobles dels cupos que cada un haixerá d' entregar del contingent de mossos declarats soldats sorteables corresponents á la quinta del present any, per lo Negociat encarregat d' aquest servei en la Secretaría del Ajuntament s' ha tret la proporció, ab los cupos de la província dels que fundadament correspondràn á nos-tria ciutat.

Lo resultat, donchs, d' aquesta comparació, es lo següent:

Número total dels declarats soldats sorteables, 158. D' aquests corresponen:

Pera Cuba 34 soldats (del n.º 1 al 86 del sorteig)
Pera Filipinas 12 id. (del 187 al 125 del 187)
Pera Puerto Rico 3 id. (del 126 al 132 del 187)
Pera la península 50 id. (del 188 al 268 del 187)

Aquests datus, de gran utilitat pera 'ls que vulguin satisfer lo preu de la redempció, s' ha de tenir en compte que no son los oficiais que publicarà la Comisió mixta, y que per tant, estan exposats á modificacions, encara que aquestas cas de venir, haurán d' afectar ben poc al precedent resultat, ja que serán sols motivadas per los expedients que pugnin fa-liar-se.

Lo correspolson de *El Imparcial* á Barcelona, ha telegrafiat á aquest diari que 'ls carlistas están organi-sants per un próxim alsament á Catalunya apoyats ó aliats ab certis elements polítichs que sols existeixen á Catalunya. No sabém qui poden ser aqueixos elements polítichs que sols existeixen á Catalunya, encara que s' veu clar que son los regionalistas, per més que regionalistes hi ha á Navarra, Viscaya, Galicia y fins á Valencia, lo que no deu saber dit correspolson en sa suprema ignorancia.

En quant á nostres aliants ab los carlistas, ni contestació s' mereix. Aqueixos monstres rotatius te-nen lo suprém interès de mantenir en constant alarma al poble, y quan no hi ha res que dir de sensació, los encarregats de confeccionarlos tenen la necessitat ab-soluta d' inventarho, y posats en aquest apreto, hi ha correspolson que telegrafia... la bola del món.

Copíem de *Lo Teatre Català*:

«Molt ha donat que parlar l' últim Certamen coral de Tarragona; però encara no s' ha dit la última paraula.

»Un article estrany que ha publicat sobre dit Cer-tamen D. Santiago Rusiñol, ne serà la causa.

»Es un articlet sui generis: no es de pà sucat ab oli, es sucat ab fel.

»No es rutinari, es ben modernista.

»Jo penso analisarlo, perque hi ha molt que dir respecte á son contingut.

»Si tractés l' assumpt baix lo punt de vista musical jo callaria, perque hi soch lléch.

»Mes ell parla de patria, de bandera catalana, d' insults de gent que portaven barretina, de patriotisme, y en aixó no m' guanya ningú, y es catalana la sànc de las meves venas.

»No obstant, la cosa s' ha de fer ab calma; s' ho mereix.

»Per xó, ajudant Deu, me n' ocuparé dissapte.

»Y suposat que el Sr. Rusiñol no li agrada la rutina, procuraré adoptar un temperament adequat al seu treball.

Esperém ab verdadera impaciencia lo que promet nostre colega, ja que, ab franquesa, no sabém qué podrá dir rebatent la sana doctrina artística y patriótica del hermos article de nostre amich Rusiñol.

Abir sortí péra Madrid al objecte d' atendre á as-sumptos relacionats ab sa carrera diplomàtica, nostre apreciat colòaborador y estimat amich en Miquel Ven-tura Belanya.

Felís viatje y bons resultats en sus aspiracions de-sitjém á nostre bon company.

Cridém la atenció dels pirotècnichs de nostra ciutat sobre l' anuncij oficial que publica la prempsa de Bar-celona, per lo que s' convoca als industrials d' aquella classe pera la concessió dels castells de fochs artificials que figuraran en lo programa de las festas que se cele-brin á Barcelona durant la vuitada de Nosta Senyora de la Mercé del present any.

Atenent á repetidas queixas que 'ns venen tent distints persones, cridém la atenció de nostres autorita-ts sobre l' estat de lamentable abandono en que s' troba'l cementiri vell. Se'ns diu que á tot hora del dia lo sagrat reclós se ven invadit per una colla de noys que sens donar-se compte de la profanació que es-tan cometent, jugant ab los caps y 'ls ossos de las calaveras que cauen dels ruinosos ninxos ó surten de las remogudes sepulturas.

L' autoritat deuria vigilar pera que no s' cometés aquesta profanació, puig deu pensar que allí están los venerables restos de nos-tras passats, que tant denriam respectar, y que aquellas ossamentas que serveixen d' entreteniment á la canalla, podien perteneixer á nostres pares, á nostras famílias, á sera estimats, y es recriminable que aixís s' abandoni en lo mes gran dels ol-vits.

Tenim la confiansa de que no haurém d' insistir en aquest assumpt, perqué de no atendre lo que dema-dém, seria demostrar que havém perdut ja'l sentiment de respecte y veneració als morts que guardan fins los pobles mes salvatges.

Lo dissapte passaren per Mora d' Ebro procedents de Tarragona, en direcció á Gandesa á disposició del Jutge d' instrucció, l' Alcalde y Secretari de Ribarro-ja manietats y conduchits per la guardia civil los que segons se diu estan processats ab motiu d' haverse trobat una bomba carregada de dinamita en la secretaria municipal.

Tal vegada relacionan ab aquest assumpt estigué ahir á Gandesa lo Fiscal de la Audiencia provincial.

Lo recaudat en lo dia d' ahir en la Administració de Consums per diferents espècies, puja la cantitat de pessetas 834'05.

Las impresions recollidas en los centres productors sobre del nou Aranzel de Cuba, nos fan temer que á consecució de la reforma sortirà bastant perjudicada nostra esportació, degut principalment als drets fiscales que contribuirán a encarir los articles y per lo tant á contreure l' consum.

Durant las festes de la Mercé, se colocarà la primera pedra del projectat monument à Frederich Soler y ab tal motiu se donerà una funció catalana extraordinaria en lo Teatro Principal de Barcelona.

Tenim notícia de que l' eminent poeta català, don Angel Guimerá, està acabant una llegenda lírica dramàtica, titulada «Eudald' Uriach», pera la que compón la música que deu accompanyarla l' aplaudit mestre D. Amadeo Vives. La partitura de la nova obra, de la que hem sentit molts elogis, està ja molt adelantada.

SECCIO OFICIAL

Institut de 2.ª ensenyansa de Reus

Desde l' dia 15 del corrent á las 10 del matí donarà principi en aquest Institut los exàmens d' ingress pera la 2.ª Ensenyansa continuant fins lo dia 30, los dilluns y divendres de cada setmana.

Los aspirants, al acte de sol·licitar examen presentaran la partida de naixement ó la cédula personal si fossin majors de 14 anys, satisfech com drets, 5 pessetas en metallích, una pólissa d' una pesseta, un timbre del impost de guerra de deu céntims y altre móbil del mateix valor.

Lo que d' ordre del M. I. Sr. Director se fa públich pera coneixement dels interessats.

Reus primer de Setembre de 1897.—Lo Secretari, Lluís de Olavarrieta.

Centro Catòlic

Lo dia 15 del corrent mes quedará oberta la matrícula pera las classes següents:

Instrucció primària, dibuix lineal y de figura; las que començaran lo primer d' Octubre de las 8 á dos cuarts de deu de la nit.

Doctrina cristiana y preparació pera la primera Comunió los diumenges de 3 á 5 de la tarda.

Pera ser admés á ditas classes que son completaament gratuïtas, deuenen acreditar los aspirants tenir bona conducta, ser pobres y perteneixer á la classe obrera.

Reus 13 de Setembre 1897.—P. A. de la J. de G.—Lo secretari, Francisco de P. Bertrán y Blanch.

Registre civil

del dia 13 de Setembre de 1897.

Naixements

Lluis Ferré Durán, de Pere y María.—Rosa Mercadé Guasch, de Joseph y Ursucina.

Matrimonios

Cap. Paula Baldú Carreras, 70 anys, Plaça de la Sanch, núm. 31.

Defuncions

Paula Baldú Carreras, 70 anys, Plaça de la Sanch, núm. 31.

SECCIO RELIGIOSA

Sant d' avuy.—Sant Nicomedes. Sant de demà.—Sant Cornelius.

SECCIO COMERCIAL

J. Marsans Rof

Representant: JOAQUIM SOCIATS

CARRER SANTA ANNA, 26.—REUS

Ultima hora de la Bolsa de Barcelona á las 4 de la tarda d' ahir:

Interior	64'97	Filipinas	
Exterior	81'55	Aduanas	96'37
Amortisable	79'11	Cubas 1886	97'
Francesas	17'80	Cubas 1890	80'25
Norts	22'30	Obs. 6 00 Fransa	94'25
Exterior Paris	61'87	Obs. 3 00	51'25
Paris	31'90	Londres	33'26

Se reben ordres de Bolsa pera Barcelona, Madrid y Paris.

Descompte de cupons, compra y venda al comptat y per compte agé de tota classe de valors, compra de monedas y bitllets de tots los països.

BOLSA DE REUS

Cotizacions realitzades en lo dia d' ahir à Barcelona facilitades per lo corredor en aquesta ciutat D. Antoni Demestre.

Interior	64'97	Francesas	17'90
Exterior	81'55	Cubas vellars	96'95
Colonial	81'55	Cubas novas	80'13
Norts	22'30	Aduanas	95'31
Obligacions Ali. Rov. 50	Obs. 3 00	Francesas	51'25
		Filipinas	93'37
PARIS	62'48	Norts	
GIROS			
Paris	31'90	Londres	33'26

Cambis corrents en lo dia d' ahir en aquesta piazza facilitats per los corredors de comers D. Joan Vallés, D. Joan Llauderó Prats y D. Jean Vallés Vallduví.

Londres	90	dif.	00'00	diner	8 dív.	00'00
Paris	8	dív.	00'00	Marsella	00'00	

VALORS LOCALS DINER PAPER OPER.

ACCIONS	010	010	010
Gas Reusense	850	0	0
Industrial Harinera	600	0	0
Banca de Reus	500	0	0
Manufactura de Algodon	100	0	0
C. Reusense de Tramvias, privilegiadas al 5 per cent.	415		

Moviment del port de Tarragona

Entrades del dia 12

De Mazarrón en un dia, bal. «Consuelo», de 77 tones, ab varis efectes, consignat á don Joseph Maria Ricomá.

De Bilbao y escalas en 23 dias, v. «Cabo Ortegal», de 1024 ts., ab varis efectes, consignat á don Marián Peres.

De Marsella en 20 horas, vapor rús «Ariadne», de 1243 ts., ab tranzit.

De Port-Vendres en un dia, gol. «Joven Pepita», de 73 ts., ab bocoyos buys, consignat á don Antón Mariné.

Despatxadas

Cap.

Entrades del dia 13

Cap.

Despatxadas

Pera Marsella y escalas, v. «Cabo Ortegal», ab carrega general.

Pera Barcelona bal. «Consuelo», ab tranzit.

Pera Helsingfors v. «Ariadne», ab carga general.

Pera Gotemburg y escalas v. «Bordeaux», ab carga general.

Pera Ampolla l. «Santo Cristo 2.º», en lastre.

BARCOS A LA CARGA

Dimecres 15

Pera Cette estarà á la carga lo dimecres y dijous lo vapor «Correfo de Cartagena», consignataris senyors Viuda y Nebot de P. Ferrer y Mary.

Dijous 16

Pera Bilbao y escalas (fent la de Marín) vapor «Asturias» que despatxan los senyors Fills de Banigo Lopez.

Pera Londres vapor «Alert». consignataris senyors Vda. y Nebot de P. Ferrer y Mary.

Pera Bilbao y escalas vapor «Cabo Tortosa», consignataris don Marian Peres.

Divendres 17

Pera Valencia vapor «Cervantes», son agent don Joseph Maria Ricomá.

Pera Nova-York directe, probablement farà vapor lo divendres ó l' dissapte, consignataris senyors Viuda y Nebot de P. Ferrer y Mary.

Dissapte 18

Pera Génova vapor «Unione», que despatxan los senyors Casaseca y Terré.

*

Pera Nova-York y Filadelfia y sense trasbordo sortirà sobre l' 20 del corrent lo vapor anglès «Pawnee», son agent D. Modest Fénech.

ANUNCI PARTICULARS

Colegi de la Inmaculada Concepció

DIREXIT PER

D. Magdalena Martorell

Carrer de la Font, núm. 2. principal

Lo 15 del present mes començan las classes corresponents á la Instrucció primària elemental y superior, així com las de música, dibuix y francès.
S' admeten mitj pensionistas y recomenadas.

TELEGRAMAS

Madrid 14.

Telegrafian oficialment de la Habana:

«Cuatre oficials y vuit de tropa del provisional de Puerto Rico, presoners de Victoria, de las Tunas y retornats á Canto, diuen que un dels forts que prengueren los rebeldes lo guarnien 70 homes y tingueren 30 baixas. Tots los forts foren presos á la forsa, excepte l' telégrafo, que's rendí ab lo comandant militar, la tropa y 40 voluntaris. Aquells últims foren matxetjats. Los rebeldes tingueren 200 baixas, moltes de graduació, entre elles lo titulat general Ménocal. La garnició se'n emportá ls ferits, entre 'ls que hi figurau lo capitán Rodriguez y l' tinent Maña.—Weyler.»

—Ahir nit digué l' Sr. Castellano que l' Primo de Rivera havia demanat que s' ampliés fins lo 30 del actual lo plazo de suscripció del empréstit de Filipinas. Si aixó no vol dir que en l' Arxipèlag no hi ha sufició a suscriures al empréstit, que vingui Deury y ho vegi.

—«El Tiempo» contesta á «El Nacional» d' ahir y diu: «Ab nostre programa y ab les ideas que hem recullit de la opinió, podém anar á tota classe de conciliacions; sense aixó no s' farà res durader.»

—Dihen de Nova York que Mr. Mac-Kinley ha regressat á Washington.

Lo consul general Lee celebra freqüents entrevistes ab lo secretari d' Estat, Mr. Sherman.

En lo departament de Marina s' ha rebut un despaig en lo qual se comunica que las autoritats d' Honduras han embargat una goleta americana que s' dedicava al contrabando.

—Avuy publica la «Gaceta» una real orden declarant brutas las procedencias de Nueva Orleans y Ocean Spring.

—Los fusionistas de Lugo obsequiaren ab un banquet á Montero Ríos. Aquest no farà cap declaració política.

—S' ha publicat á Nova York l' informe emés per l' assessor de nostra legació Sr. Calderón Carlisle, sobre l' dret d' Espanya pera oposar á las reclamacions dels Estats Units altres més racionals. Dit informe, sotmés al exàmen del Sr. Cánovas y del duch de Tetuán, fou aprobat per aquests. Comensa fent un estudi de la legislació nort americana, desde Washington á Mac Kinley. Exporta consideracions apropiades dels missatges de Mrs. Cleveland y Mac-Kinley á propòsit de la cuestió cubana.

Estudia la definició del senador Cameron apropiat de la doctrina de Monroe, deduhint que per esperit de la doctrina, los Estats Units están incapacitats pera intervenir y barrejarse en las cuestions existentes ó que

puguin existir entre subdits espanyols. Enumera los fonaments de las reclamacions que Espanya pot fer per danys y perjudicis prestant auxili als insurrectes de Cuba. Recorda que fins la feixa han sortit dels ports yankees 42 expedicions filibusteras, sens que á pesar de las promeses del Gobern de Washington hegin siguit condemnats los promovedors, directors ó auxiliars de dites expedicions.

Ab documents oficials, entre 'ls quals figuran cartas de Estrada Palma, prova la existència á Nova York d' una Junta revolucionaria que prepara expedicions hostils á una nació qual amistat aparentment se vol conservar. Inclou les instruccions donadas per la Junta al titulat general Rius Rivera, afegint altres comprobants de que la insurrecció cubana està sent dirigida y alentada desde 'ls Estats Units. Inclou també copia de la carta que l' 22 de Juny de 1896 dirigi Estrada Palma á Maxim Gomez, acompañantli un projecte de contribucions sobre la propietat territorial. En dita carta dia Estrada que 'ls fondos escassejan y resulta sumament difícil arbitrarlos mediant la colocació de boatos dels emesos per la Junta.

Calcul

CAMARAS

SERVEI DE TRENS

SORTIDAS

De Reus á Barcelona
5'04 m. correu (per Villanova y Vilafranca) 1.ª, 2.ª y
ercera.
8'56 m. exprés, primera y segona dimars, dijous y dissaptes, (per Vilanova).
12'11 t. mercançies, segona y tercera.
1'57 t. correu (per Vilanova).

De Barcelona á Reus
5'25 m. (per Vilafranca).
9'46 m. (per Vilanova).
15'8 t. per id.

7'39 t. exprés (dimars, dijous y dissaptes).
De Reus á Mora
9'33 m.—1'04 t.—3'40 t.—7'49 y 9'57 nit.

De Mora á Reus
4'21 m.—8'00 m.—12'05 t.—6'04 t.—7'36 r.

De Reus á Tarragona
8'30 m.—9'47 m.—2 t.—7'04 t.

De Tarragona á Reus
7'30 m.—12'25 t.—4'30 t.—8'20 n.

Als propietaris reusenses

Y AL PÚBLIC EN GENERAL

Quan una ciutat com Reus atrevessa una crisi produïda per la falta de treball entenen els firmants que tots en general y cada qual en particular tenen la obligació de posar de sa part tots los medis de que pugui disposar pera conjurarla. Los firmants doncs, empressaris tots, y be ab redunita esterà d' acció y práctics en la edificació d' edificis, pera conjurar en lo que es té, a son alcans la crisi perquè atravessan tots los oficis que intervenen en art de edificar y reparar edificis, no han titubejat ni un moment en presentar als tenyors veïns de Reus les següents garantías a fi de que en sa vista se decideixen aquets a edificar o reparar los edificis que tingan à bell'e.

En las obras á jornal lo que dels quatre dels firmants que estigui encarregat de la direcció de las mateixas, després de dirigir los travals cumplirà son jornal d' oficial mestre de casas, no cobrant per las dos coses más que l' jornal de 17 rals.

Aceptarà sens cap reparo los oficiais que li indiqui lo propietari y en cas de que ell los tinga d' aprontar, presentarà boles oficiais mestre de casas, no cobrant mes que el jornal del oficial 6 sian 16 rals renunciant a favor del amo de la obra lo ral que per cada oficial venian fins ara percibint los empressaris en concepte de dret de ferramentas.

Compraran los materials ahont lo propietari los hi indiqui que pera la construcció se necessitin y en una paraula estarán á las ordres del propietari, que es lo qui paga en totes las obras á jornal.

En las obras que s' efectuhián á preu fet los firmants garantisan desde ara la solididé de la construcció y la bondat dels materials que emplearan en la mateixa y presentarán al públic Reusense la seguent tarifa de preus de las unitats d' obra pera que aquest vegi la verdadera rebaixa en los citats preus de construcció y s' decideixi á edificar en son profit y conjuració de la crisi per la que atravesa la ciutat de Reus.

En las obras á preu fet los suscrits s' encarregarán, si així ho desitja lo propietari, de tot lo concernent á la edificació, cerriellería, fustería y demés articles fins deixar la obra á punt de ser habitada, ó com vulgarment se diu, á entrega de claus.

Los preus á preu fet son com segueix

MÈTRS CUADRADATS

	Ptas. Cts.
Mur de pedra de 45 centímetres d' espessor en barreja á id. de id. de id. id. en argamassa á id. de id. de rajolas de 30 centímetres en barreja á id. de id. de id. de id. id. en argamassa á id. de id. de id. de 15. id. en barreja á id. de id. de id. id. en argamassa á Envá de cantell doblat. id. de tova de 1/4 á. id. de id. de id. Comuna á. id. de id. Solera de tres gruixos en barreja á. id. de id. Teulada d' Empressari. Trépol reboltons dob'ats aplanat y enrajolat ordinari. Esgrahons de 4 palmos 00, 80 centímetres sens escaloneraed. Teix de Canyas Uís (sense fusta) materials y má d' obra. Llauts de Solera en argamassa. id. de id. en barreja en obra. id. de id. en argamassa en obra. id. de id. en murs de pedra. id. de guix en reboltons. id. de id. en Envá de cantell. Colocació y materials del Mosaic de Valencia. id. de id. encrostat al foch. id. de id. Baldosas del Hospital. id. de id. Artificial.	6 15 4 60 6 08 5 25 3 02 2 62 1 38 0 05 0 70 2 50 2 83 2 67 1 84 1 14 0 50 0 50 0 31 0 50 0 35 0 20 1 75 1 25 0 85 0 75

NOTA.—Aquests preus se comprenen sols en edificacions de nova planta y dins la localitat, t sin l' obús ferens que en la vila.

ALTRA.—En las reparacions hi haurà molt poca alteració en los preus segons los metres de cabuda y posició.

ALTRA.—Cornises, comunas, cuynas, colocació de pedra picada, motllures á preus molt redubits.

Los firmants: Joseph Magriñá, primer del Roser, núm. 13.—Joan Rodriguez, carrer Sant Francesc, núm. 48.—Francisco Serrí, Arrabal baix de Jesús, número 49.—Jaume Novell, carrer Sant Celestino, número 32.

GUIA DEL PASSATGER

La Reus á Lleida
8'40 m.—5'23 t.

De Lleida á Reus
5'50 m.—3'50 t.

De Reus á Vimbodí
1'28 t. cotxes de 2.ª y 3.^a

De Vimbodí á Reus
9'53 m. cotxes de 2.ª y 3.^a

De Tarragona á Valencia
9'30 m. y 11'30 n.

De Valencia á Tarragona
11' m. y 6'30 t.

De Barcelona (per Tarragona) 1.ª 8'30 m. id. De Madrid, directe 10'30 t. De id. id. De id. ab la correspondencia extranjera 7'30 t. (per Picamoixons y descendente de Lleida) 7'30 t. De Madrid y Zaragoza 2'30 n. De Lleida y Huesca 7'30 n.

NOTA: Los correos pera Filipinas sortirán de Barcelona lo 7 y 21 de Novembre y 15 y 19 de Deseembre del corrent any. Los del Cuba surten d' questa Administració lo 7, 17 y 27 de cada mes, correo ordinari.

Altra.—Deu tenirse present que tots los vapors que conduheixen tropas de refors á Cuba, portant també correo.

SORTIDAS

Pera Barcelona á las 5'00 m. id. id. id. id. id.

Pera id. id. id. id. id. id. id. id. id.

Pera Tarragona, Valencia y Murcia per S. Vicens 5 m.

Pera id. id. (per idem) á las 2'00 t.

Pera-Tarragona, directe á las 7'00 n.

Pera Lleida, Huesca, Manresa, Sabadell, Tarrassa y sas líneas á las 8'00 m.

Pera Madrid, Saragossa, Teruel, provincias vascongadas, Castilla, Galicia, Andalucía y Extremadura á las 14'00 t.

Los pobles servits per peatons á las 9'00 m.

NOTA: A la correspondencia dirigida á Teruel, Andalucía y Extremadura, que s' deposita en los bussons després de la sortida del correo de Madrid, se li dona sortida á las 7 de la nit per Tarragona.

Centro Cultural

Biblioteca Regionalista

Llibreria Regional, en carrer de Jesús,

SECCIÓ CATALANA

«Lo Catalanisme», per Valentí Almirall, 10 rals.

«Quadros», per Emili Vilanova, 2 ".

«La Dida», per Josep Feliu y Codina, 2 "

«Cartas Andorranas», per Josep Aladern, 2 "

«Costums típics», per id. 2 "

«Alcover», monografia, per id. 2 "

«Poesías», per Manel Marinel-lo, 2 "

«Oda á Barcelonar», per Jacinto Verdaguer, 2 "

«Lo Pi de las tres brancas», per id. 8 asl. 2 ".

«L' Aglenya», per Ramon Masifern, 4 "

«Croquis Pirenencs», per J. Massó Torrents, 12 "

«La Fada», per id. 4 "

«Catalunya trilingüe», per J. Casas Carbó, 2 "

«Anant pel mon», per Santiago Russinyol, 16 "

«Les Cróniques catalanes», per Gabriel Turell, 12 "

«Obres catalanes», per Joseph Ixart, 20 "

«Poesías», de Joan Maragall, 8 "

«Alades», per Emili Guanyabens, 8 ".

«Fructidor», drama, per Igualí Iglesias, 8 "

«Montblanc», per Bosch de la Triplex, 12 "

«Quan jo era noi», per A. de Riquer, 20 "

«Música vella», per E. Dorri y Bonaplata, 12 "

«Figura y paisaje», per Narcís Oller, 12 "

«Tascant per les Serres», per J. Pons y Mas-

sauve, 12 "

«Espectres», per Enrich Ibsen, 2 "

Obras dramáticas de la biblioteca del «Teatro Regional».

«Sant Ramón», 2 rals.

«Plany», 2 "

«El Maçoudí», per Brunet y Bellet, 4 "

SECCIÓ CASTELLANA

«Espana tal qual es», per Valentí Almirall, 4 rals.

«Patria y Región», per Salvador Golpe, 12 "

«Un ensayo de Regionalismo», per Joan Mañé y Flaquer, 2 "

SECCIÓ GALLEGA

«Odas de Anacreonte», per Florenci Vaamonde, 5 rals.

Ademés están á la venda diferentas obras de celebrats literats catalans, castellans y extranjers.

VÍD OSTRAS

DEL DR. SASTRE Y MARQUÉS

Los mes eminentes metges d' Espanya lo recomanan á sos malalts y convalescents pera la curació de las malalties nerviosas, anèmia y debilitat general. Se ven en casa del autor Hospital, 109, Berceolona y en totas las farmacés ben surtidas.

Casa especial en la preparació de xarops medicinals dosimètrics ab dictamen favorable de las Académies y periódichs de medicina.

Hebeles, 18 1/2, Berceolona.

2.000 COMERCIOS

2.000 COMERCIOS